

**РОЛЬ УКРАЇНСЬКОЇ ГУМАНІТАРИСТИКИ В ЗБЕРЕЖЕННІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ
(НА ПРИКЛАДІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ
«ПРАКТИКУМ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ» У ЗВО»)**

Колган Олена Володимирівна

кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови та літератури Донбаського державного педагогічного університету

e-mail: kolhanolena@gmail.com

Колган Тетяна Володимирівна

декан факультету підвищення кваліфікації, кандидат педагогічних наук, доцент Донецького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

e-mail: taKolgan@i.ua

Ревуцький Данило Андрійович

здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти філологічного факультету Донбаського державного педагогічного університету

revutskidanil@gmail.com

Навчальна дисципліна «Практикум з української мови» є обов'язковою на I (бакалаврському) рівні вищої освіти філологічного факультету Донбаського державного педагогічного університету. Студенти, які вивчають цей освітній компонент, повинні не лише сформувати всі загальні та спеціальні компетентності, а й, завдяки відповідальній підготовці до занять викладача, усвідомити важливу роль гуманітаристики в збереженні національної ідентичності.

Ми повністю поділяємо думку Е. Сміта, що національна ідентичність є основною формою колективної ідентичності, критерієм-домінантою культури та ідентичності [3]. Слушним також є твердження Л. Нагорної, що «В ідеалі національна ідея містить в узагальненому вигляді відповіді на запитання: заради чого живе нація, яким ціннісним орієнтирам віддає перевагу, як реалізує свій творчий потенціал в оточенні інших спільнот?» [1].

На всі питання, які дослідниця перелічує як основні складники поняття «національна ідентичність», може різними методами, прийомами за засобами, дати відповідь педагог/учитель-філолог, послугуючись прикладами текстів, які наявні в сучасному світі з історії, культури, мови України тощо.

Ураховуючи думку Д. Сладкого, що «...однією з центральних проблем формування сучасних національних ідентичностей у світі є створення універсальних ідеологій, метою яких є гармонійне поєднання, в межах одного державного чи наддержавного утворення, різного спектра інтересів (етнічних, культурних, релігійних, політичних, економічних тощо)» [2] гуманітаристиці, на нашу думку, відводиться особливе місце, зокрема й викладачеві/учителеві-філологу, так само й студентам гуманітарних спеціальностей.

Проводячи заняття з навчальної дисципліни «Практикум з української мови», викладач, наприклад, може підбирати для диктантів тексти щодо історії України чи особливостей культури певного її регіону, пропонувати студентам обирати тексти для пунктуаційного розбору щодо діяльності видатних діячів з різних сфер життя

української нації чи нацменшин, подавати для орфографічного чи орфоепічного розборів слова, які називають основні терміни й поняття, що стосуються національної ідентичності, наприклад: держава, нація, ідентичність, традиція, культура, мова, національна ідентичність, національна ідея. Темати творів студентів можуть бути, наприклад: «Національна ідентичність українця», «Національна ідея України», «Національна ідентичність українця: трансформація», «24 лютого 2022 року як новий етап відліку в національній ідентифікації українця» тощо. Усі названі види діяльності не лише допоможуть сформувати необхідні майбутнім філологам компетентності, а й сприятимуть усвідомленню власної національної ідентичності.

Досить продуктивними як для засвоєння навчального матеріалу, так і для усвідомлення національної ідентичності, є інтегровані заняття, наприклад із курсів «Практикум з української мови» та історії, зокрема України. Так, можемо на інтегрованому занятті, вивчаючи історію українського правопису, поєднати цей процес із дослідженням періодів історії України, що також позитивно впливає на розуміння основних понять національної ідентичності студентами. Користуються інтересом у здобувачів бінарні заняття, на яких можна, наприклад, поєднати курси «Практикум з української мови» та «Польська мова», підбравши таку тему заняття, де можна показати спільні й відмінні риси в національній ідентичності українців і поляків. Наприклад, під час вивчення орфоепії, можемо запропонувати здобувачам вищої освіти опис картин митців із України й Польщі, не лише формуючи так лінгвістичну компетентність, а й

акцентуючи увагу на національній ідентичності кожної нації, зокрема такого її складника, як культура.

Отже, гуманітарним наукам як дослідженням, де основним предметом є людина, належить велика роль у формуванні національної ідентичності. Зокрема широкі можливості для формування національної ідентичності українця має викладач ЗВО під час викладання курсу «Практикум з української мови», учителі-філологи та студенти-майбутні педагоги.

Список використаних джерел:

1. Нагорна Л. Поняття «національна ідентичність» і «національна ідея» в українському термінологічному просторі, взято з: <http://dspace.nbuiv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/11617/02-Nagorna.pdf?sequence=1>
2. Сладкий Д. Національна ідентичність як фактор національної та міжнародної безпеки, взято з: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/sladkyi_natsionalna.pdf
3. Сміт Е. Д. Національна ідентичність / Е. Д. Сміт. – Київ: Основи, 1994. – 224 с.]